АХБ-НЫ ХУДАЛДАН АВАХ АЖИЛЛАГААНЫ БОДЛОГО

Бараа, ажил, зөвлөх бус ба зөвлөх үйлчилгээ

АХБ-НЫ ХУДАЛДАН АВАХ АЖИЛЛАГААНЫ БОДЛОГО

Бараа, ажил, зөвлөх бус ба зөвлөх үйлчилгээ

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 IGO license
(CC BY-NC-ND 3.0 IGO)

© 2017 Азийн хөгжлийн банк
6 АХБ-ны өргөн чөлөө, Мандалуён хот, 1550 Метро Манила, Филиппин улс
Утас +63 2 632 4444; Факс +63 2 636 2444
www.adb.org

Зарим эрхийг хуулиар хамгаалав. 2017 онд хэвлэв.

ISBN 978-92-9261-134-7 (Хэвлэмэл), 978-92-9261-135-4 (e-ISBN)
Хэвлэлийн дугаар. TIM189325-2
<http://dx.doi.org/10.22617/TIM189325-2>

АХБ энэ хэвлэлд тусгагдсан мэдээний үнэн зөвийг баталгаажуулахгүй бөгөөд тэдгээрийг ашигласны улмаас гарах аливаа үр дагаварт ямар нэгэн хариуцлага хүлээхгүй. Тодорхой компанийг болон үйлдвэрлэгчийн бүтээгдэхүүнийг зааж нэрлэсэн нь энд дурдагдаагүй бусад ижил төрлийн компани болон бүтээгдэхүүнээс эдгээрийг илүү гэсэн утгаар АХБ-наас баталсан эсхүл санал болгосон гэсэн санааг илэрхийлэхгүй болно.

Тодорхой нутаг дэвсгэр эсхүл газар зүйн бүс нутгийг нэрлэх эсхүл дурдах, эсвэл “орон” гэсэн нэр томъёог энэ баримт бичигт хэрэглэснээр, АХБ аливаа нэг нутаг дэвсгэр эсвэл бүс нутгийн эрх зүйн болон бусад байдлын талаар аливаа дүгнэлт хийхийг зориогүй болно.

Энэ хэвлэх ажлыг Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 IGO license (CC BY-NC-ND 3.0 IGO) <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/> лицензийн хүрээнд хийсэн болно. Энэхүү хэвлэлийг ашигласнаар та энэ лицензийн нөхцөлийг мөрдөн баримтлах үүргийг хүлээн зөвшөөрнө. Тодруулах болон зөвшөөрөл авах зорилгоор, <https://www.adb.org/terms-use#openaccess> вэб хаягаар дамжуулан хэрэглэх нөхцөл журамтай танилцана уу.

Энэхүү CC лиценз нь тус хэвлэлд дурдагдсан АХБ-ны бус зохиогчийн эрхтэй материалд үл хамаарна. Хэрэв аливаа материал өөр эх сурвалжтай холбоотой бол түүнийг дахин хэвлэх, хуулбарлах зөвшөөрлийг хүсэхийн тулд тухайн эх сурвалж бүхий зохиогчийн эрхийн эзэмшигч эсвэл хэвлэгч нарт хандана уу. Энэ материалыг ашигласны улмаас гарах аливаа гомдол шаардлагыг АХБ үл хариуцна.

Хэрэв танд агуулгын талаар асуух зүйл эсвэл санал байгаа бол, эсвэл та эдгээр нөхцөлөөс бусад зорилгоор ашиглахын тулд зохиогчийн эрхийн зөвшөөрөл авахыг хүсэх бол, эсвэл АХБ-ны лого тэмдгийг ашиглах зөвшөөрөл хүсэх тохиолдолд pubsmarketing@adb.org гэсэн хаягаар холбогдоно уу.

Тэмдэглэл:

Энэхүү хэвлэлд бичигдсэн “\$” тэмдэг нь америк долларыг илэрхийлнэ.
АХБ-ны хэвлэлийн залруулгыг <http://www.adb.org/publications/corrigenda> вэб хаягаар авах боломжтой.

I. Зорилго

1. Энэхүү бодлогын зорилго нь Азийн хөгжлийн банк (АХБ)-ны зээл, АХБ-ны санхүүжилттэй буцалтгүй тусламж, эсхүл АХБ-наас захиран зарцуулдаг сангийн хүрээнд бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчилэн санхүүжүүлж буй төслийн¹ хэрэгжүүлэгч нарт тухайн төсөлд шаардлагатай бараа, ажил, зөвлөх бус болон зөвлөх үйлчилгээг худалдан авахад баримтлах гол зарчмуудыг танилцуулахад оршино.
2. Зээлдэгч² ба АХБ хоорондын эрх зүйн харилцааг санхүүжилтийн гэрээгээр зохицуулах ба тэрхүү гэрээнд зааснаар төслийн хүрээнд бараа, ажил, үйлчилгээг³ худалдан авахад энэхүү бодлогыг дагаж мөрдөнө. Зээлдэгч ба тухайн төслийн бараа, ажил, үйлчилгээний нийлүүлэгчийн эрх үүргийг энэхүү бодлого болон санхүүжилтийн гэрээгээр бус, харин тендерийн баримт бичиг эсхүл зээлдэгч ба бараа, ажил, үйлчилгээний нийлүүлэгчийн хооронд байгуулсан гэрээгээр зохицуулна. Санхүүжилтийн гэрээний талуудаас бусад этгээд гэрээний аливаа эрхийг эдлэх эсхүл санхүүжилт нэхэмжлэх эрхийг эдлэхгүй болно.

II. Нийтлэг үндэслэл

3. Энэ бодлогыг Азийн Хөгжлийн Банкыг үүсгэн байгуулсан тухай хэлэлцээрийн 14 дүгээр бүлгийн Үйл ажиллагааны тухай 9 дүгээр заалтыг үндэслэн боловсруулсан бөгөөд үүнд зааснаар, АХБ-наас олгосон, баталгаа гаргасан эсвэл оролцсон аливаа зээлийн хөрөнгийг хэмнэлт, үр ашигтайгаар зөвхөн уг зээлийн зориулалтын дагуу ашиглаж байгаа эсэхийг хангах үүднээс АХБ шаардлагатай арга хэмжээг авна.
4. Зээлдэгч нь төслийг хэрэгжүүлэх, төслийн хүрээнд худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулах, гэрээний эрх олгох ба гэрээг удирдах үүрэгтэй. АХБ нь өөрийн эрх мэдлийн хүрээнд, тухайн санхүүжилтийн хөрөнгийг энэхүү журамд тодорхойлсон зарчмын дагуу ашиглаж байгаа эсэхэд хяналт тавих үүрэгтэй.

III. Худалдан авах ажиллагааны үндсэн зарчим

5. Төслийн хэрэгжилтийн явцад мөрдөх худалдан авах ажиллагааны тусгайлсан дүрэм ба горим нь практик нөхцөл байдлаас шалтгаалах ба худалдан авах ажиллагааны дараах зургаан үндсэн зарчим (хамтад нь “худалдан авах ажиллагааны үндсэн зарчим” гэх)-д АХБ-ны шаардлагыг тодорхойлно:
 - (i) **Хэмнэлт.** Хэмнэлтийн зарчим гэдэг нь төслийн хэрэгжилтэд сөрөг үр нөлөө үзүүлэхгүйгээр үнэ, чанар болон үнийн бус бусад хүчин зүйлсийг харгалзан үзэхийг хэлнэ.

¹ “Төсөл” нэр томъёонд техникийн туслалцааг хамруулна.

² Энэхүү бодлогод хэрэглэж буй “зээлдэгч” гэдэг нэр томъёонд АХБ-ны санхүүжилттэй буцалтгүй тусламж ба АХБ-наас захиран зарцуулдаг сангийн хүлээн авагч, мөн тухайн төслийн гүйцэтгэгч байгууллагыг хамааруулах ба АХБ-ны хувьд тэдгээрийг тухайн улсын Засгийн газартай хамтрах үйл ажиллагаанд хамруулан ойлгоно. Тусгайлан заагаагүй бол АХБ-ны хувьд зээлдэгч гэдэгт тухайн улсын Засгийн газрын бус үйл ажиллагааны зээлдэгч хамаарахгүй. Зарим тохиолдолд зээлдэгч нь зөвхөн зуучлагчийн үүрэг гүйцэтгэх ба тухайн төслийг өөр байгууллага эсхүл нэгж хэрэгжүүлж болдог. Энэ тохиолдолд зээлдэгч гэдэгт тэрхүү байгууллага, нэгжийг, түүнчлэн дамжуулан зээлдүүлэх гэрээнд заасан дэд зээлдэгчийг хамруулна.

³ Өөрөөр заагаагүй бол, “үйлчилгээ” нэр томъёонд зөвлөх бус ба зөвлөх үйлчилгээг хамтад нь оруулна.

- (ii) **Үр ашиг.** Үр ашгийн зарчим нь төслийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хүчин чадал, цаг хугацаа, зардлын үр өгөөжийг харгалзан, шаардлагатай үр дүн ба төслийн үйл ажиллагааны үнэ цэнэ, эрсдэлийн харьцааг хангах замаар худалдан авах ажиллагааг баталгаажуулахад оршино.
- (iii) **Шударга тэгш байдал.** (i) Эрх бүхий тендерт оролцогч нарт ижил тэгш боломж олгох; (ii) зээлдэгч ба тендерт оролцогчийн хооронд эрх үүргийг харилцан тэнцвэртэй хуваарилах; (iii) худалдан авах ажиллагаатай холбоотой гомдол гаргах, мэдээлэл авах найдвартай тогтолцоог бий болгохыг шударга тэгш байдлын зарчим гэж ойлгоно. АХБ нь тендер шалгаруулалтад шударга тэгш байдлыг нэмэгдүүлэхийн тулд нээлттэй тендер шалгаруулалтыг худалдан авах ажиллагааны үндсэн арга байлгах бодлогыг дэмждэг.
- (iv) **Ил тод байдал.** Ил тод байдлын зарчим гэдэг нь холбогдох баримт бичгийг бэлтгэх, худалдан авах ажиллагааны явцыг хянах замаар (i) сонирхсон бүх этгээдийг худалдан авах ажиллагаатай холбоотой мэдээллийг үнэ төлбөргүйгээр (эсхүл бодит өртөгөөр нь), шаардлагын дагуу, цаг тухайд нь олон нийтэд нээлттэй мэдээллийн хэрэгслээр дамжуулан авах боломжоор хангах; (ii) худалдан авах ажиллагааны талаар тайлагнах тодорхой системтэй байх; ба (iii) зөвхөн хуулийн үндэслэлтэй нөхцөлд гэрээнд нууцлалтай холбоотой заалт оруулах зэргийг баталгаажуулахыг хэлнэ.
- (v) **Чанар.** Энэ зарчим нь худалдан авах ажиллагааны агуулга, эрсдэл, өртөг, иж бүрдлийг харгалзан, тухайн төслийн үр дүн, хөгжлийн зорилтод хүрэхийн тулд стандартын дагуу цаг хугацаанд нь үр ашигтайгаар нөөцийг ашиглах; үр дүнтэй болгох зорилгоор худалдан авах ажиллагааны хэлбэрийг⁴ зохион байгуулахыг шаардана.
- (vi) **Мөнгөний үнэ цэнэ:** Энэ зарчим нь зээлдэгчийг худалдан авах ажиллагааны үндсэн зарчмыг горимын дагуу хэрэглэх замаар зээлдэгчийн нийгэм-эдийн засаг, хүрээлэн буй орчны хөгжлийн зорилтууд зэрэг бусад асуудлыг харгалзан нөөцийг үр дүнтэй, ашигтай, мөн хэмнэлттэйгээр ашиглах, үр өгөөжийг оновчтой хүртэх боломжоор хангана. Үнэ нь дангаараа мөнгөний үнэ цэнийг хангалттай илэрхийлэх боломжгүй байж болно.

IV. Зорилгод нийцсэн байдал

- 6. Зорилгод нийцсэн байдал нь тухайн нөхцөл байдал, стратегийн хэрэгцээнд тохирсон худалдан авах ажиллагааны хэлбэрийг шаардана. Хэрэв хязгаарлагдмал хүчин чадалтай орчинд хэрэгжүүлэх стандарт арга аргачлал нь үр дүнтэй бөгөөд үр ашигтай төслийн үр дүн, хөгжлийн зорилтыг бий болгож чадахгүй бол тухайн тендерт тохирсон арга болон баримт бичгийг бий болгох замаар сайжруулан шинэчилсэн тусгай аргачлалыг ашиглаж болно.

V Эрх бүхий эсэх

- 7. Захирлуудын зөвлөл өөрөөр тодорхойлсноос бусад тохиолдолд (i) Тусгай сангийн хөрөнгөөс олгох зээл, буцалтгүй тусламжийг зөвхөн түүний санхүүжилтийн эх үүсвэрийг

⁴ Худалдан авах ажиллагааны хэлбэр гэдэгт худалдан авах ажиллагааны арга барил орох ба хэрэв нөхцөл байдал зөвшөөрвөл зээлдэгчийн хүлээх хариуцлагын хамрах хүрээ, хэм хэмжээ, АХБ-ны хяналт зэргийг багтаана.

гаргаж буй хөгжингүй орон, эсвэл хөгжиж байгаа гишүүн оронд үйлдвэрлэсэн ба түүнээс нийлүүлсэн бараа, ажил, үйлчилгээг худалдан авахад ашиглах, ба (ii) АХБ-ны энгийн хөрөнгийн эх үүсвэрийн эсхүл АХБ-наас захиран зарцуулдаг сангийн зээл, эсхүл буцалтгүй тусламжийг зөвхөн гишүүн оронд үйлдвэрлэсэн, түүнээс нийлүүлсэн бараа, ажил, үйлчилгээг худалдан авахад ашиглана.

8. АХБ нь эрх бүхий бүх улсын тендерт оролцогчоос АХБ-ны санхүүжилттэй төслийн хүрээнд бараа, ажил, үйлчилгээг санал болгохыг зөвшөөрнө. АХБ-наас бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчилэн санхүүжүүлэх гэрээний тендер шалгаруулалтад оролцох нөхцөл нь гэрээг амжилттай хэрэгжүүлэх талаар тендерт оролцогчийн чадавхи, нөөцийг баталгаажуулах шаардлагын хүрээнд хязгаарлагдана.

VI. Дотоодын үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх

9. АХБ нь зээлдэгч оронд дотоодын зөвлөх үйлчилгээ, гэрээ байгуулах, ба үйлдвэрлэлийн салбаруудыг хөгжүүлэхийг хөхүүлэн дэмжинэ.

VII. Шударга байдал

10. АХБ нь энэ бодлогын хүрээнд хийгдэх худалдан авах ажиллагааны явцад ёс зүйн өндөр хэм хэмжээг байнга сахиж, сан, эх үүсвэр, хөрөнгө болон эрх үүргийг АХБ-ны Авлигын эсрэг бодлого ба Шударга байдлын зарчим ба журмын (эдгээр баримт бичгийг тодорхой хугацаанд шинэлэн өөрчилдөг) (Авлигын эсрэг журам) дагуу ашиглахыг шаардана.

VIII. Ашиг сонирхлын зөрчил

11. Аливаа тал албан үүрэг, хариуцлага, гэрээний үүргээ биелүүлэх, эсхүл холбогдох хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөхөд зүй бусаар нөлөөлөх сонирхолтой байгаа тохиолдолд АХБ нь түүнийг ашиг сонирхлын зөрчил үүссэн гэж үздэг. Ашиг сонирхлын зөрчлийг зөв шийдвэрлэж эсхүл бууруулж байсан тохиолдолд тухайн ашиг сонирхлын зөрчлийг АХБ-ны Авлигын эсрэг журмыг зөрчөөгүй гэж үзэж болно.

IX. Хариуцлага

12. АХБ ба зээлдэгчдээс мөрдөж хэрэглэх хариуцлагын тухай ойлголт нь ил тод байдал болон үүрэг хариуцлагатай холбоотой шаардлагыг хамтад нь авч үзэх ба өөрсдийн үйлдэл (эсвэл эс үйлдэл)-д хариуцлага хүлээх чадвартай бөгөөд худалдан авах ажиллагаанд оролцсон этгээдэд хамаарах болно.

X. Журам үл мөрдөх

13. Худалдан авах ажиллагаанд оролцож буй зээлдэгч эсхүл бусад тал худалдан авах ажиллагааны холбогдох шаардлагыг дагаж мөрдөөгүй тохиолдолд АХБ нь санхүүжилтийн хүрээнд заасан холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхээс гадна АХБ-наас хэрэгжилтэд

дэмжлэг үзүүлэх болон хянан шалгах үүргийн хүрээнд шаардлагатай арга хэмжээг авч болно.

XI. Гомдол

14. Худалдан авах ажиллагаатай холбоотой гомдлыг худалдан авах ажиллагааны зохих шатанд зээлдэгч, эсхүл АХБ, эсхүл хоёуланд нь танилцуулж болно. Эдгээр гомдлыг ил тод, шударга, бодитойгоор цаг хугацаанд нь барагдуулна.

XII. Хувилбарт худалдан авах ажиллагааны хэлбэр

15. АХБ нь (i) төсөлд хамааралтай олон талт эсвэл хоёр талт байгууллагын худалдан авах ажиллагааны дүрэм, горимыг хэрэглэх, мөн тухайн төслийн худалдан авах ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх, хяналт тавих гол үүргийг дээрх байгууллага хариуцан гүйцэтгэхийг зөвшөөрөх; эсхүл (ii) АХБ-наас магадлан итгэмжлэгдсэн зээлдэгчийн агентлаг, байгууллагын худалдан авах ажиллагааны дүрэм, горимыг мөрдөхийг тус тус зөвшөөрч болно. Энэ тохиолдолд худалдан авах ажиллагааны ийм хэлбэрүүд нь (a) худалдан авах ажиллагааны өртөг, эрсдэл эсхүл иж бүрдэлтэй уялдсан байх; (b) худалдан авах ажиллагааны үндсэн зарчимд нийцсэн байх; (c) хэрэв хориглоогүй, хүчин төгөлдөр байгаа бол АХБ-ны гишүүн орнуудын эрх бүхий байдлын хязгаарлалтыг хангасан байх; (d) АХБ-ны Авлигын эсрэг журам болон зээлдэгчтэй байгуулсан санхүүжилтийн гэрээний нөхцөл зэргийг тус тус хангасан байна.
16. АХБ хөгжлийн өөр түнш байгууллагаас гаргасан худалдан авах ажиллагааны эрсдлийн үнэлгээнд итгэж байгаа бол энэхүү үнэлгээний чанар, гарч болох эрсдэл болон түүнийг арилгах арга хэмжээ нь АХБ-ны шаардлагыг хангасан байна.

XIII. Цахим худалдан авах ажиллагаа

17. Зээлдэгч худалдан авах ажиллагааны ил тод байдал, үр ашгийг бий болгохын тулд худалдан авах ажиллагааны тогтолцоог цахим хэрэгслээр явуулах худалдан авах ажиллагаа (цахим худалдан авах ажиллагаа)-ны хамт тогтмол шинэчлэн сайжруулахыг АХБ дэмжинэ.

XIV. Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө

18. Зээлдэгч төсөл бүрт худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулах ба энэхүү төлөвлөгөөнд худалдан авах ажиллагаанд төслийн хөгжлийн зорилтыг хэрхэн дэмжих, эрсдлийн удирдлагын аргын хүрээнд мөнгөний үнэ цэнийг хэрхэн хангахыг тусган харуулна. Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөний хамрах хүрээ, дэлгэрэнгүй мэдээллийг гаргахдаа холбогдох зах зээл, түүний цар хүрээ, хэмжээ, эрсдэл, өртөг, тухайн орны нөхцөл байдал, хэрэв шаардлагатай бол туслалцаа авах тулгамдсан хэрэгцээ шаардлага, хязгаарлагдмал хүчин чадал болон мөн төслийн эдийн засаг, байгаль орчин, нийгмийн тусгай зорилт зэргийг харгалзан үзэх ба тэдгээрийн тэнцвэртэй байдлыг хангасан байна.

19. Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд (i) төслийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай бараа, ажил, эсхүл үйлчилгээний тодорхой гэрээнүүд; (ii) санхүүжилтийн гэрээний хүрээнд батлагдсан гэрээг худалдан авахад ашиглах аргууд; (iii) ашиглах тендерийн баримт бичгийн төрөл; (iv) АХБ-ны хяналттай холбогдох горим болон санал болгож буй гэрээний хяналтын зохицуулалт зэрэг багтана.
20. Зээлдэгч нь төслийн бэлтгэл ажлын хүрээнд худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөний төслийг бэлтгэн боловсруулах ба зээлийн хэлэлцээр эхлэхээс өмнө түүнийг АХБ-аар баталгаажуулах ёстой. Зээлдэгч нь худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөг жил тутам, эсхүл төслийн хугацаанд шаардлага гарсан тухай бүр шинэчилнэ. Зээлдэгч нь худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд оруулах аливаа өөрчлөлт, шинэчлэлийг АХБ-тай зөвшилцөнө. АХБ нь дараа жилийн худалдан авах ажиллагааны хамрах ерөнхий цар хүрээ болон өртгийг агуулсан худалдан авах ажиллагааны анхны төлөвлөгөө (холбогдох бусад өөрчлөлтийн хамт)-г олон нийтэд нээлттэй зарлана.

XV. Засгийн газрын бус үйл ажиллагааны худалдан авах ажиллагаа

21. АХБ-ны засгийн газрын бус үйл ажиллагааны хүрээнд хувийн салбарт олгох i) АХБ-ны зээл, (ii) АХБ-ны батлан даалттай зээл, эсхүл (iii) буцалтгүй тусламжийн хөрөнгийн эх үүсвэрээс санхүүжих худалдан авах ажиллагааны гэрээний тохиолдолд, худалдан авах ажиллагааг хувийн салбарын болон арилжааны арга туршлагыг баримтлан АХБ-наас хүлээн зөвшөөрсний дараа зохион байгуулна.

Азийн хөгжлийн банкны тухай

Ядуурлаас ангид Ази-Номхон далайн бүс нутгийг бий болгох хэтийн зорилготой Азийн хөгжлийн банк нь хөгжиж буй гишүүн орнуудынхаа ядуурлыг бууруулах, хүн амын амьжиргааг дээшлүүлэх үйл хэрэгт тусламж дэмжлэг үзүүлдэг байгууллага юм. Ази-Номхон далайн амжилттай хөгжлийн хажуугаар дэлхийн ядуу хүн амын дийлэнх нь тус бүс нутагт амьдарсаар байна. АХБ нь эдийн засгийн хүртээмжтэй, байгаль орчинд ээлтэй тогтвортой өсөлт болон бүс нутгийн интеграцлалыг дэмжих замаар ядуурлыг бууруулахаар тууштай ажилладаг билээ.

Филиппин Улсын Манила хотноо төвтэй АХБ-ны нийт 67 гишүүн орны 48 нь тухайн бүс нутагт оршдог юм. АХБ нь бодлогын хэлэлцүүлэг, зээл, өөрийн хөрөнгийн санхүүжилт, батлан даалт, буцалтгүй тусламж болон техникийн туслалцаа зэрэг олон төрлийн арга хэрэгслээр дамжуулан хөгжиж буй гишүүн орнууддаа дэмжлэг үзүүлж байна.

АЗИЙН ХӨГЖЛИЙН БАНК

6 АХБ-ны өргөн чөлөө, Мандалуён хот
1550 Метро Манила, Филиппин улс
www.adb.org